

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania E. G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
o ustalenie wartości kapitału początkowego i emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 grudnia 2024 r.,
zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 1 lipca 2024 r., sygn. akt III AUa 92/23 III AUz 8/23 - WSCU 64/24,

1. oddala zażalenie;

2. zasądza od odwołującego się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.

r.g.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z 1 lipca 2024 r., III AUa 92/23, odrzucił skargę kasacyjną odwołującego się E. G. wniesioną od wyroku tegoż Sądu z 14 marca 2024 r.

W sprawie tej Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z 14 marca 2024 r., po rozpoznaniu apelacji organu rentowego, zmienił pkt II wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 16 grudnia 2022 r., IV U 473/20 w ten sposób, że oddalił odwołania E.G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie z 20 maja 2021 r. oraz z 18 maja 2021 r. dotyczących wysokości kapitału początkowego oraz emerytury. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że odwołujący się nie wykazał, by w spornym okresie osiągnął wynagrodzenie za pracę nakładczą w wysokości przekraczającej połowę obowiązującego wówczas najniższego wynagrodzenia. W konsekwencji powyższego decyzję organu rentowego z 18 maja 2021 r. ustalającą kapitał początkowy na kwotę 9.471,88 zł oraz z 20 maja 2021 r. ustalającą emeryturę na kwotę 376,54 zł uznał za prawidłowe.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji w poczet dowodów w sprawie zostały przedłożone projekt decyzji organu rentowego z 27 maja 2021 r. ustalającej wysokość emerytury na poziomie 443,34 zł oraz projekt decyzji organu z 26 maja 2021 r. ustalającej wysokość kapitału początkowego na poziomie 11.143,88 zł. Z zestawienia treści decyzji zaskarżonych oraz decyzji prognozowanych wynika, że wysokość emerytury mogłaby wzrosnąć o 66,80 zł miesięcznie a wysokość kapitału początkowego o 1.672 zł.

W dniu 18 czerwca 2024 r. E. G., działający za pośrednictwem fachowego pełnomocnika, wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 16.464 zł.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie dokonując wstępnej kontroli dopuszczalności wniesionej skargi kasacyjnej stwierdził jednak, że jest ona niedopuszczalna, co skutkowało jej odrzuceniem. Sąd wskazał, że skarga kasacyjna wniesiona została w sprawie, w której rozpoznawano i rozstrzygano o odwołaniach od dwóch decyzji ZUS – jednej z 18 maja 2021 r. ustalającej wartość kapitału początkowego oraz drugiej z 20 maja 2021 r. przyznającej prawo do emerytury pomostowej z ustaleniem wysokości tego świadczenia. W znaczeniu formalnym (technicznym) była to jedna sprawa, ponieważ sąd połączył wszystkie odwołania wnioskodawcy do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia w trybie art. 219 k.p.c. Jednakże skarżone rozstrzygnięcie odnosi się do dwóch różnych odrębnych przedmiotów sporu, co oznaczało konieczność oceny dopuszczalności skargi kasacyjnej osobno

w stosunku do każdego z tych żądań. Jednocześnie nie budziło wątpliwości Sądu, że obie sprawy są sprawami o charakterze majątkowym, co oznaczało, że o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia, czyli co najmniej 10.000 zł (art. 398 § 1 k.p.c.).

W przypadku skargi dotyczącej wartości kapitału początkowego wartości przedmiotu zaskarżenia nie stanowi, jak mylnie wskazał skarżący, dochodzona wartość kapitału, ale różnica pomiędzy wartością dochodzoną a wartością ustaloną w decyzji będącej przedmiotem rozpoznania ($11.143,88 \text{ zł} - 9.471,88 \text{ zł} = 1.672 \text{ zł}$), co ostatecznie stanowi o wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie nieprzekraczającej kwoty 10.000 zł wymaganej dla skutecznego wniesienia skargi. Podobnie w przypadku drugiej ze spraw dotyczącej wysokości emerytury wnioskodawcy, gdzie wartości przedmiotu zaskarżenia nie stanowi wysokość prognozowanej emerytury pomnożona przez 12 miesięcy (art. 22 k.p.c.), ale różnica pomiędzy wartością prognozowaną a ustaloną w decyzji z 20 maja 2021 r. pomnożona przez 12 miesięcy, czyli $66,80 \text{ zł} \times 12 = 801,60 \text{ zł}$. Zatem w zakresie tego roszczenia wartość przedmiotu zaskarżenia również nie przekroczyła wymaganej kwoty 10.000 zł.

Zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia skargi kasacyjnej złożył profesjonalny pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając je w całości, zarzucając rażące naruszenie: 1/ art. 233 k.p.c., przez dowolną a nieswobodną ocenę materiału dowodowego, skutkującego naruszeniem zasad logiki i doświadczenia życiowego prowadzącego do błędnego ustalenia, że skarga kasacyjna podlega odrzuceniu, z uwagi na fakt, iż wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza kwoty 10.000 zł, w sytuacji gdy wartość przedmiotu zaskarżenia z obu nierozdzielnych ze sobą decyzji, tj. decyzji o ustalenie kapitału początkowego i wysokość emerytury wynosi 16.464,96 zł, oraz, że w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać obliczona w każdej sprawie osobno, gdy prawidłowo wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać obliczona jako suma kwoty świadczeń przyszłych i świadczeń zaległych za cały okres; 2/ art. 21 w związku z art. 19 w związku z art. 22 k.p.c., przez nieprawidłowe wyliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, przez przyjęcie, że w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać obliczona w każdej sprawie osobno, gdy

prawidłowo wartość przedmiotu zaskarżenia powinna zostać obliczona jako suma kwoty świadczeń przyszłych (art. 22 k.p.c.) i świadczeń zaległych za cały okres (art. 19 § 1 k.p.c.); 3/ art. 21 w związku z art. 398⁴ § 2 k.p.c., przez błędne wskazanie, że w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza kwoty 10.000 zł, w sytuacji gdy wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego uzależniona jest od konkretnej wartości rzeczywiście zaskarżanego rozstrzygnięcia, nie zaś od wartości przedmiotu sporu lub wartość zaskarżenia kasacyjnego; 4/ art. 398² § 1 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na fakt, iż wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza kwoty 10.000 zł, podczas gdy w niniejszej sprawie uwzględniona powinna zostać wartość przedmiotu zaskarżenia łącznie w obu sprawach, gdyż objęcie jednym wyrokiem wielu decyzji oznacza, że w skardze kasacyjnej odwołującego roszczenia z nich wynikające podlegają zsumowaniu przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia.

Wskazując na powyższe, wnioskował o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz o zasądzenie od organu na rzecz odwołującego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wnioskował o jego oddalenie oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniane w niniejszym postępowaniu zażalenie nie jest uzasadnione.

Przedmiotem postępowania były dwie sprawy - o wysokość kapitału początkowego oraz o wysokość emerytury. Żadna z tych spraw nie jest sprawą o świadczenie z ubezpieczenia społecznego lub zaopatrzenia emerytalnego (o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty) ani sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Nie została zatem wymieniona wśród spraw, w których skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia, których zamknięty katalog został określony w przepisie art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c..

Przepis ten nie podlega wykładni rozszerzającej, pozwalając tym samym stronie na swobodne (zależne od jej woli) kształtowanie wartości przedmiotu zaskarżenia, tak by pod pozorem "wykreowania wyższej wartości przedmiotu zaskarżenia" uzyskać prawo do wniesienia skargi kasacyjnej. Innymi słowy dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego miarodajna jest wyłącznie wartość przedmiotu podlegającego rzeczywistemu rozpoznaniu i rozstrzygnięciu (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2019 r., I UZ 5/19, LEX nr 2647576). Tym samym wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę kasacyjną z naruszeniem reguł art. 19 - 24 k.p.c. nie jest dla oceny dopuszczalności tej skargi wiążąca (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997 Nr 11, poz. 180 czy wyrok z 27 lutego 2002 r., OSNP 2004 nr 4, poz. 65). Błędne wskazanie przez pełnomocnika strony wartości przedmiotu zaskarżenia, nie jest dla sądu wiążące bowiem badanie przesłanek dopuszczalności skargi kasacyjnej następuje z urzędu (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r., II CZ 38/07, LEX nr 951278). W rezultacie sąd zobowiązany do kontroli jej dopuszczalności może z urzędu sprawdzić podaną wartość zaskarżenia. A zatem wskazana w skardze wartość przedmiotu zaskarżenia podlega w uzasadnionych wypadkach kontroli i sprawdzeniu na podstawie art. 25 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, który bada, czy jej oznaczenie nastąpiło według reguł określonych w art. 19-24 k.p.c.. W tym celu może także zobowiązać pełnomocnika do wskazania sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

W sprawie niniejszej Sąd z urzędu ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 1.672 zł jeśli chodzi o sprawę dotyczącą wartości kapitału początkowego, oraz na kwotę 801,60 zł w przypadku sprawy o wysokość emerytury. Zatem nawet w przypadku zsumowania tych kwot, wartość przedmiotu zaskarżenia na przekroczyłaby kwoty 10.000 zł.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a.ł.]

